

De heldendaden van Manfred von Richthofen

Het verhaal van de Rode Baron, de beroemde Duitse piloot die in de Eerste Wereldoorlog tachtig vijandelijke vliegtuigen wist neer te halen, spreekt nog steeds tot de verbeelding. Manfred von Richthofen werd in 1892 als oudste zoon van een aristocratisch gezin in Breslau geboren. Zoals de gewoonte was in adellijke families, ging hij naar de militaire academie; eerst in Wahlstaat, en later naar de cadettenschool bij Berlijn. Manfred werd onderdeel van de cavalerie, het Kaiser Alexander III-regiment. Deze *ulanen* waren lichtbewapend en werden vaak gebruikt bij verkenningen. Tijdens de Eerste Wereldoorlog had het Duitse leger maar liefst 26 regimenten ulanen, die vooral aan het oostfront werden ingezet. In het westen was immers een weinig beweeglijke loopgravenfront ontstaan. In 1915 vroeg de toen 23-jarige Von

Richthofen – die het saai vond bij de paarden – om overplaatsing naar de *Luftwaffe*, zodat hij het vaderland beter zou kunnen dienen. Eerst vloog hij mee als waarnemer, dat wil zeggen dat hij boordschutter was. Maar korte tijd later haalde hij zijn vliegbrevet en ging vliegen in een roodgeschilderde Albatros III waarbij hij ook zelf schoot. Het neerhalen van vijandelijke vliegtuigen vergeleek Von Richthofen met jagen, een andere bezigheid waar hij veel plezier in had. Na in een recordtijd vijftig vijandelijke vliegtuigen te hebben neergehaald werd de Rode Baron, zoals hij inmiddels werd genoemd, door de Duitse keizer min of meer gedwongen enige tijd aan de grond te blijven. Hij kreeg de opdracht om zijn memoires te schrijven. Manfreds heldendaden konden als oppepper voor het Duitse volk worden gebruikt en het zou jammer zijn als hij voortijdig zou overlijden.

Op dit punt aangekomen begint de roman *Richthofen, Heldenmoed en herenliefde*; juffrouw Christiane Engel schrijft in steno de herinneringen van Manfred op. Deze aantekeningen worden door haar uitgewerkt en in 1917 verschijnt *Der rote Kampfflieger*, een bestseller. Na Manfreds dood in 1918 zou er een nieuwe editie volgen. De roman is gebaseerd op aantekeningen van Christiane die niet eerder zijn gepubliceerd en gaat tevens in op de vriendschappelijke verhouding tussen juffrouw Engel en de familie Von Richthofen. Voor de *bühne* lijkt er een romance tussen Christiane en de Rode Baron te ontstaan. Maar Manfred leeft al heel lang in een mannenwereld en daar voelt hij zich – gezien zijn seksuele geaardheid – bijzonder op zijn gemak. Interessant zijn Manfreds beschrij-

vingen van hoe hij vijandelijke vliegtuigen wist neer te halen. Hij zorgde ervoor dat hij boven een 'lord' vloog, dat de zon in zijn rug scheen zodat ze hem niet konden zien, en schoot pas als hij vlak bij de staart was. Als een vliegtuigje zigzaggend voor de kogels probeerde weg te komen werd het een gemakkelijke prooi omdat het snelheid verloor. Nadat de vijand was neergestort vloog de Rode Baron naar beneden om de kentekens van het vliegtuig als trofee mee te nemen. Na lezing van het boekje komt een beeld naar voren van jonge piloten die zich letterlijk opofferen voor het vaderland. Al Manfreds vrienden en collega's stortten vroeg of laat neer. Het was niet de vraag of je doodging, maar hoeveel vliegtuigen je daarvoor naar beneden had gehaald. Zie ook: www.richthofen.nl.

Joke Noordstrand

Richthofen.

Heldenmoed en herenliefde

Jan van Weeren

Uitgeverij Aspekt, Soesterberg
2012, 144 blz., € 18,95